

БЕЗПЕКА ГРОМАДИ У КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ТА ЗАРУБІЖНОЇ ПРЕВЕНТИВНОЇ ПРАКТИКИ

Наталія Семенівна ЮЗІКОВА,

*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри адміністративного і
кримінального права Дніпровського
національного університету
імені Олеся Гончара
<https://orcid.org/0000-0003-0879-2228>*

Україна повинна відстоювати власні національні інтереси, у тому числі у системі міжнародних відносин, які визначають співробітництво у сфері запобігання та протидії злочинності.

Положення, що містяться у міжнародних правилах, принципах спрямовують зусилля держав на створення умов, що дозволяють забезпечити гідне життя дитини у суспільстві; приділення особливої уваги до розвитку особистості у період коли підліток найбільш схильний до суспільно неприйнятної поведінки шляхом надання освіти, формування життєво необхідних соціально-корисних навичок у просторі максимально вільному від можливості вчинити злочин чи правопорушення.

Міжнародні декларації, угоди представляють собою загальновизнані принципи, що мають обов'язкову юридичну силу для тих країн, які до них приєдналися та сприяють розумінню і прийняттю пануючих правових цінностей та ідей у сфері забезпечення розвитку особистості дитини та запобігання її соціально неприйнятній активності.

Пріоритети у сфері громадського порядку та безпеки повинні бути як на національному, так і на місцевому рівнях, враховуючи специфіку та криміногенну ситуацію кожного регіону. Разом з тим, оскільки існує безліч факторів, що впливають на зростання злочинності, має бути обов'язково скоординований та міжвідомчий підхід. Тобто у цьому напрямку мають бути спільні зусилля усіх державних органів на всіх рівнях.

Ефективна та добре функціонуюча система пвенції вимагає професійної кваліфікації у сфері запобігання злочинам усіх суб'єктів, залучених до профілактичної політики та профілактики діяльності. Це стосується всіх рівнів системи - як загальнонаціонального, так і регіонального і місцевого (муніципального) рівня.

Держави, де громадяни отримують регулярну інформацію про ситуацію та потенціал безпеки та заходи щодо захисту себе та власності, що надаються владою, мають досвід підвищеної довіри громадян до цих органів та більшої мотивації громадськості співпрацювати з цими органами влади (повідомляти про злочини та правопорушення, волонтерство, щоб сприяти підвищенню громадської безпеки тощо).

Досліджуючи зарубіжний досвід формування безпечного середовища, можна звернути увагу на досвід Чехії. У сфері міжнародного співробітництва із попередження злочинності Чеська Республіка зосередила свою увагу

насамперед на членстві та співпраці в рамках основних міжнародних відносинах. Європейські органи зосереджують свою увагу на такому співробітництві та спрямовують напрямки профілактики в регіонах або у всьому світі. В рамках Організації Об'єднаних Націй Чеська Республіка представлена в ряді органів Міністром внутрішніх справ (Комісія ООН з попередження злочинності, Комітет ООН з прав людини з ліквідації расової дискримінації, Комітет з ліквідації дискримінації щодо жінок, Управління з наркотиків та злочинності тощо) і несе відповідальність за виконання своїх зобов'язань, що випливають з прийнятих міжнародних договорів і конвенцій та рекомендацій. Міжнародний вимір запобігання злочинам буде зосереджений насамперед на ЄС. Міністр внутрішніх справ представляє Чеську Республіку в Європейській мережі з попередження злочинності (EUCPN), яка визначає завдання державам-членам через багаторічну стратегію, спрямовану на зміцнення ролі попередження злочинності та більш ефективні профілактичні заходи у всьому Європейському Союзі [1, с. 15].

З 2015 року Міністерство внутрішніх справ підтримує проект «Волонтер з безпеки». Він спрямований на просування волонтерства для муніципалітетів та широке залучення громадськості до підтримки програм, призначених для муніципалітетів (наприклад, округів муніципалітету Праги), яка підтримує такі заходи, як поширення інформації для підвищення обізнаності про злочини, підтримку профілактичної діяльності, інформування про безпеку дорожнього, створення мережі людей, які надаватимуть допомогу Поліції, в пошуках загублених дітей або відсутніх людей похилого віку, картографування та повідомлення про нелегальні звалища, автомобільні затони, пошкоджені або відсутні знаки дорожнього руху тощо. Волонтери громадської безпеки не мають спеціальних привілеїв чи повноважень, але вони сприяють розвитку громадянського суспільства [2, с. 111].

Сьогодні Чехія може слугувати прикладом побудови міжнародного партнерства, із збереженням національних інтересів, та використання наукових знань і результатів відповідних досліджень. Сучасна чеська стратегія запобігання злочинності на період 2016-2020 роки є тому підтвердженням. Стратегія реалізує пріоритети, визначені політикою уряду країни, що включає, серед іншого: зосередження уваги на профілактичних програмах, співробітництві з органами місцевого самоврядування та створення балансу між індивідуальними елементами запобігання та репресій з метою ефективного усунення причин соціального конфлікту; комплексний підхід до напруженості в соціально-небезпечних сферах; досягнення високих стандартів захисту прав людини; зосередження зусиль із мінімізації потенційних і реальних ризиків; ресоціалізація після звільнення з в'язниці; створення належних умов для захисту жертв злочину тощо. Характеризуючи превентивну діяльність уряд акцентує увагу на профілактиці, особливо щодо ювенальної злочинності. Поряд з цим, урядом заплановано залучення волонтерів до більш широкого спектру превентивної діяльності за для забезпечення безпеки та правопорядку у регіонах, особливо найбільш криміногенних [3].

Що стосується національної превентивної практики, то запровадження таких акцентів у діяльність із запобігання злочинності буде доцільним

при створенні відповідної програми тривалої дії, особливо зосереджуючи увагу на молодіжному середовищі.

Поліція Чехії забезпечує стабільне та своєчасне фінансування профілактичних заходів та проєктів, як з ресурсів, що знаходяться в програмі профілактики злочинності.

Досвід Чехії показує наскільки виявляється корисним, залучення регіонів до превентивної політики на своїй території, використання власних стратегій безпеки ґрунтуючись на власній політиці субсидій. Така регіональна практика співробітництва і партнерства є доцільною і для регіонів України. Місцеве самоврядування повинно приділяти більше уваги саме профілактичній діяльності та співпрацювати з іншими органами попередження злочинності саме на місцях із урахуванням відповідної криміногенної ситуації у окремому регіоні.

Ще одним корисним для запровадження у вітчизняну превентивну діяльність є досвід неурядових організацій, які виступають в ролі виконавчого агента, призначеного на підставі відкритого тендеру. Вони допомагають жертвам злочинів та працюють із правопорушниками. З цією метою вони використовують свої власні ресурси, а також державне фінансування (у формі грантів, контрактів на послуги та ін.). Така практика є корисною та може бути ефективною у профілактиці кримінальних правопорушень в Україні. Держава повинна зацікавити та створити умови для розвитку таких організацій.

Наукові установи, науково-дослідні установи також сприяють запобіганню злочинності і свотренні безпечного середовища у суспільстві. Залучаючи науку, використовуючи відповідні дослідження та інноваційні проєкти, створюється потужна база для здійснення ефективної та адресної превентивної діяльності та забезпечення безпеки у суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Crime Prevention Strategy in the Czech Republic for 2016 to 2020. URL: <http://www.mvcr.cz/mvcren/article/documents-on-the-crime-prevention>
2. Клемпарський М. М. Особливості зарубіжного досвіду протидії злочинності неповнолітніх та можливість його використання в Україні. *Форум права*. 2015. № 4. С. 110-113.
3. Уряд Чеської Республіки URL <http://www.mvcr.cz/mvcren/> (дата звернення 20.11.2020).